Kontrakt mellem RKI Kreditinformation A/S og Advokaternes Serviceselskab A/S

Journal nr. 2:8032-568/El/Service

Rådsmødet den 21. juni 2000

Resumé

1. Den 30. juni 1998 har Advokaternes Serviceselskab A/S anmeldt en aftale mellem selskabet og RKI-Kreditinformation A/S. Serviceselskabet har ansøgt om en erklæring om ikke-indgreb – jf. konkurrencelovens § 9 – subsidiært en individuel fritagelse i henhold til lovens § 8, stk. 1.

2. Advokaternes Serviceselskab (Serviceselskabet) er oprettet af Advokatsamfundet, som ejer alle aktierne i Serviceselskabet. RKI-Kreditinformation (RKI) indsamler og sælger oplysninger, som kan tjene til bedømmelse af private personers og virksomheders økonomiske soliditet og kreditværdighed.

3. Aftalen giver medlemmerne af Serviceselskabet mulighed for at indgå aftale med RKI på særlige vilkår, som er fastlagt i en Hovedaftale og i to dertil hørende standardkontrakter, som indgås mellem den enkelte advokatvirksomhed og RKI.

4. Aftalen indeholder en række eksklusivbestemmelser. RKI forpligter sig således til ikke at drive inkassovirksomhed, samt til kun at tilbyde en række ydelser til advokatvirksomheder, som har indgået aftale med RKI. Modsvarende forpligtes advokatvirksomheder til ikke at indgå aftaler med eller samarbejde med andre kreditoplysningsbureauer.

5. Aftalen har også betydning for de priser og vilkår, som RKI kan tilbyde andre kunder. RKI må således ikke tilbyde andre advokatvirksomheder priser eller betingelser, som er gunstigere end det, der er aftalt meller RKI og Serviceselskabet. Endvidere må RKI ikke tilbyde andre, der udbyder inkassoprodukter til 3. mand, en pris på enkeltydelser, som er lavere end den pris, som er aftalt med Serviceselskabet.

6. Vilkårene i de mellem den enkelte advokatvirksomhed og RKI indgåede aftaler kan ikke ændres, med mindre Serviceselskabet og RKI giver tilladelse hertil.

7. Udfra følgende betragtninger finder styrelsen, at aftalen er konkurrencebegrænsende i henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1. Det er derfor udelukket at meddele en erklæring om ikke-indgreb i henhold til lovens § 9.

8. Bestemmelserne om, at RKI ikke må drive inkassovirksomhed og at advokatvirksomhederne ikke må samarbejde med andre kreditoplysningsvirksomheder begrænser adgangen til markedet for kreditoplysningsvirksomhed henholdsvis inkassovirksomhed. Bestemmelsen indebærer også en opdeling af markedet, og er dermed omfattet af det eksempel på en konkurrencebegrænsning, som er nævnt i konkurrencelovens § 6, stk. 2, nr. 3).

9. RKI må ikke tilbyde advokatvirksomheder og andre udbydere af inkassoprodukter vilkår, som er gunstigere end det, der er aftalt mellem Serviceselskabet og RKI. Dette indebærer, at de advokatvirksomheder, som har en aftale med RKI, afskærmes mod konkurrence fra andre inkassovirksomheder. Endvidere indebærer bestemmelsen, at RKI's mulighed for at anvende priser og andre vilkår som konkurrenceparameter begrænses.

10. Aftalen er ikke omfattet af gruppefritagelsen for vertikale aftaler, da der er tale om potentielle konkurrenter på det samme marked, jf. artikel 2, punkt 4, jf. artikel 1, litra a) i Erhvervsministeriets bekendtgørelse nr. 353 af 15. maj 2000 om gruppefritagelse for kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis.

11. Betingelserne for en individuel fritagelse efter § 8 er ikke opfyldt, da aftalen ikke bidrager til at fremme effektiviteten, jf. lovens § 8, stk. nr. 1).

Afgørelse

12. Det meddeles Advokaternes Serviceselskab A/S, at den mellem selskabet og RKI Kreditinformation A/S indgåede kontrakt om tilslutning af advokatvirksomheder som RKI Autoriserede eller RKI AdvokatKunde hos RKI er konkurrencebegrænsende, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, og at betingelserne for at meddele en fritagelse i henhold til lovens § 8, stk. 1, ikke er opfyldt.

13. Der meddeles Serviceselskabet påbud om at ophæve den pågældende kontrakt, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 4, jf. § 16, stk.1, nr. 1. Ophævelsen skal ske med virkning senest fra den 22. september 2000.

Sagsfremstilling

14. Den 30. juni 1998 har Advokaternes Serviceselskab anmeldt en aftale, som selskabet den 1. marts 1996 indgik med RKI Kreditinformation. Serviceselskabet har ansøgt om en erklæring om ikke-indgreb – jf. konkurrencelovens § 9 - subsidiært en individuel fritagelse i henhold til lovens § 8, stk. 1.

Parterne

15. Serviceselskabet er et aktieselskab, der er 100\% ejet af Advokatsamfundet. Selskabet har til formål at tilbyde advokatvirksomheder serviceydelser af betydning for driften af advokatvirksomhed samt hermed beslægtet virksomhed. Selskabets serviceydelser består navnlig i efteruddannelseskurser til advokater og advokatsekretærer samt informationstjeneste vedrørende nyheder inden for lovgivningen. Selskabet har endvidere udviklet AdvokatNet, der er et lukket net for advokater og deres medarbejdere.

16. Ca. 1.000 af landets 1.700 advokatvirksomheder abonnerer på Serviceselskabets ydelser.

17. RKI-Kredit Information A/S indsamler, registrerer og sælger kreditoplysninger vedrørende private personer og virksomheder. RKI har endvidere eneret til at registrere skyldnere til det offentlige.

18. RKI ejer Købmandsstandens Oplysningsbureau A/S, der også driver kreditoplysningsvirksomhed. I sommeren 1999 blev RKI overtaget af investeringsselskabet EQT, der er et konsortium af direkte investorer med EQT-Danmark B.V. som investment manager.

19. Aftalen omhandler advokatvirksomheders mulighed for, gennem Serviceselskabet, at blive kunde hos RKI og derved få on-line adgang til RKI's registre til brug for inkassovirksomhed og anden advokatvirksomhed.

20. De nærmere vilkår for tilslutning er fastlagt i en hovedaftale og to dertil hørende standardaftaler, RKI-Autorisationsaftale og RKI-AdvokatKundeaftale. Autorisationsaftalen tager særlig sigte på advokatvirksomheder, som driver inkassovirksomhed af en vis størrelse, mens AdvokatKundeaftalen navnlig henvender sig til advokatvirksomheder, der kan have behov for at trække på RKI's registre i forbindelse med rådgivning eller vurdering af egne klienter.

21. Hovedaftalen er indgået mellem Serviceselskabet og RKI. Standardaftalerne finder anvendelse, når der indgås aftale mellem den enkelte advokatvirksomhed og RKI.

22. De to standardaftaler udgør en del af Hovedaftalen, jf. aftalens § 15. Standardaftalernes indhold må kun ændres, såfremt både RKI og Serviceselskabet giver tilladelse hertil.

Markedet

Det geografiske marked

23. Ifølge Registertilsynets årsberetning for 1998 registrerer RKI alene kreditoplysninger vedrørende private personer og virksomheder i Danmark. Af § 6.1. i Hovedaftalen fremgår det, at RKI's forpligtelse til ikke at drive inkassovirksomhed alene gælder i Danmark. På denne baggrund finder styrelsen, at det geografiske marked omfatter Danmark.

Produktmarkedet

24. Ifølge anmeldelsen vedrører aftalen 2 produktmarkeder, markedet for kreditoplysningsvirksomhed og markedet for inkassovirksomhed.

Markedet for kreditoplysning

25. Serviceselskabet har anført, at kreditoplysningsvirksomhed omfatter enhver aktivitet vedrørende oplysninger til brug for kreditvurdering og minimering af tab. Serviceselskabet har påpeget, at aktørerne på dette marked - udover egentlige kreditoplysningsbureauer - også omfatter advarselsbureauer og inkassobureauer.

26. Kreditoplysningsvirksomheder eller kreditoplysningsbureauer, er reguleret af bestemmelserne i kapitel 3 i lovbekendtgørelse nr. 622 af 2. oktober 1987 om private registre mv. (registerloven). Ifølge registerloven defineres kreditoplysningsvirksomhed som aktiviteter med registrering af

oplysninger til bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed med henblik på videregivelse.

27. Ifølge registerloven skal kreditoplysningsbureauer anmeldes til Registertilsynet.

28. Registerloven indeholder tillige en række regler vedrørende indsamling og videregivelse af registrerede oplysninger. Der må således kun registreres og videregives oplysninger, som efter deres art er af betydning for bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed. Loven indeholder tillige bestemmelser, som forpligter kreditoplysningsbureauer til at give meddelelse til den, der registreres første gang. Endvidere skal et kreditoplysningsbureau til enhver tid på begæring fra den registrerede meddele vedkommende indholdet af de oplysninger og bedømmelser, som bureauet har videregivet om den pågældende inden for de seneste 6 måneder. Hvis et bureau videregiver en oplysning, som viser sig at være urigtig eller vildledende, har bureauet pligt til at afgive en skriftlig berigtigelse til den registrerede og til alle, der har modtaget den pågældende oplysning. Den registrerede har endvidere ret til at modtage en fortegnelse over de der – inden for de seneste 6 måneder - er gjort bekendt med de urigtige oplysninger.

29. Hvis en registreret overfor kreditoplysningsbureauet begærer en rettelse eller sletning af det registrerede, har bureauet pligt til at svare på henvendelsen inden 4 uger. Nægter bureauet at foretage den begærede sletning, kan sagen indbringes for Registertilsynet.

30. Det bemærkes, at registerloven afløses af Lov om behandling af personoplysninger, som træder i kraft den 1. juli 2000. Bestemmelserne vedrørende kreditoplysningsbureauer er ikke ændret i den nye lov.

Markedet for inkassovirksomhed

31. I anmeldelsen er det anført, at markedet for inkassovirksomhed – udover den inkassovirksomhed, som advokatvirksomhederne står for - også omfatter virksomheders inkasso af egne fordringer og den inkasso, der udføres af private inkassobureauer, der er autoriseret i henhold til Lov om inkassovirksomhed samt den inkasso, som udføres af pengeinstitutter og realkreditinstitutter.

32. Det bemærkes, at de autoriserede inkassobureauer kun har adgang til at foretage udenretslig inddrivelse af fordringer for andre. De autoriserede inkassobureauer kan således søge at inddrive fordringer ved at fremsende rykkerskrivelser, men kan – i modsætning til hvad der er gældende for advokatvirksomheder - ikke føre en inkassosag for domstolene. Ifølge anmeldelsen er det kun en meget lille del af inkassosager, der kommer til domstolene.

33. Foruden bestemmelserne vedrørende autorisation af inkassobureauer indeholder Lov om inkassovirksomhed også bestemmelser om god inkassoskik. Disse bestemmelser gælder for al inkassovirksomhed, herunder den inkassovirksomhed, der udføres af advokatvirksomheder.

34. Styrelsen finder, at der - som anført i anmeldelsen - foreligger to produktmarkeder. Der må herved lægges vægt på, at aftalen vedrører både inkassovirksomhed og kreditoplysningsvirksomhed. Endvidere må der lægges vægt på, at advokatvirksomhederne ikke alene må anvende RKI-oplysninger i forbindelse med inkassosager, men også i forbindelse med rådgivning af klienter fx i forbindelse med hushandler.

35. For så vidt angår *afgrænsningen af markedet for kreditoplysningsvirksomhed*, finder styrelsen, at markedet omfatter erhvervsmæssig registrering af oplysninger til bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed med henblik på videregivelse. Denne aktivitet må alene udøves af kreditoplysningsbureauer, der er anmeldt til Registertilsynet. Agenterne på markedet for kreditoplysning omfatter således udelukkende de til Registertilsynet anmeldte kreditoplysningsbureauer. Det bemærkes, at advarselsregistre - ifølge registerloven - ikke må indeholde sådanne økonomiske oplysninger. (Som et eksempel på et advarselsregister kan næves "Bedømmelsesforeningens" register).

36. For så vidt angår *afgrænsningen af markedet for inkassovirksomhed* finder styrelsen, at det relevante marked ikke omfatter erhvervsvirksomheders inkasso af egne fordringer. Efter styrelsens opfattelse må det relevante marked begrænses til alene at omfatte advokatvirksomheders inkassation for 3. mand eventuelt alle former for erhvervsmæssig inkassation for 3. mand. Den andel af markedet, som aftalen omfatter, er således større end de "under 10 pct." som Serviceselskabet har anført i anmeldelsen, jf. punkt 39. En nøjagtig fastlæggelse af markedsandelen er imidlertid ikke påkrævet, da de deltagende virksomheders omsætning er over 1 mia. kr., jf. punkt 88.

Aftaleparternes stilling på markederne

RKI

37. Ifølge anmeldelsen udgør RKI's markedsandel ca. 20 pct. på markedet for kreditoplysningsvirksomhed. Ifølge anmelders brev af 29. februar 2000 havde RKI en samlet omsætning på xxx mio.kr. i 1998. Hele omsætningen vedrører kreditoplysningsvirksomhed. Købmandsstandens Oplysningsbureau, der ejes af RKI, havde en omsætning på ca. xxx mio. kr. i 1998.

38. Ifølge Registertilsynets årsberetning for 1998 er der i alt registreret 14 kreditoplysningsbureauer. To af disse virksomheder registrerer alene personer og virksomheder i Grønland og 3 af virksomhederne foretager alene branchespecifikke registreringer.

Serviceselskabet

39. Ifølge anmeldelsen var Serviceselskabernes opsætning ca. xxx mio. kr. i 1998. Markedsandelen for de advokatvirksomheder, som har indgået en aftale med RKI, er af anmelderen skønnet til at være under 10 pct. af det samlede marked for inkassovirksomhed. I alt er 157 advokatvirksomheder tilsluttet aftalen, heraf har 152 virksomheder indgået en Autorisationsaftale og 5 virksomheder en AdvkatKundeaftale. Medlemmerne af Advokatsamfundet - der som nævnt under punkt 17 ejer Serviceselskabet - har en samlet omsætning på ca. 5 mia. kr. Advokatsamfundet er en forening. Ifølge retsplejeloven skal alle advokater være medlem af Advokatsamfundet.

40. Ifølge anmeldelsen er pengeinstitutterne de væsentligste konkurrenter både på markedet for kreditoplysning og på markedet for inkassovirksomhed.

Den anmeldte aftale

41. Advokatvirksomheder, der ønsker at opnå autorisation - dvs. være kunde hos RKI på de betingelser, som er aftalt mellem Serviceselskabet og RKI - skal være abonnent i Serviceselskabet, jf. § 3 i AdvokatKundeaftalen § 3 i Autorisationsaftalen.

42. Før kundeforholdet med RKI kan etableres, udarbejder Serviceselskabet en indstilling til RKI om optagelse af den pågældende advokatvirksomhed som kunde. Ønsker RKI ikke at følge en indstilling drøftes spørgsmålet i en kontaktgruppe, der består af to repræsentanter fra henholdsvis RKI og Serviceselskabet. Kan der ikke opnås enighed i kontaktgruppen skal sagen afgøres ved voldgift, jf. § 3, pkt. 3.4. og pkt. 3.5. i Hovedaftalen.

43. I indstillingen lægges der vægt på, at advokatvirksomheden, for de for RKI relevante områder ikke har udvist kritisabel adfærd, jf. § 3, pkt. 3.1. i Hovedaftalen.

44. Overfor en advokatvirksomhed, der ønsker at indgå en Autorisationsaftale, stilles der tillige krav om, at advokatvirksomheden skal behandle mange inkassosager. Dvs. at advokatvirkomheden skal have personale til det, der mindst svarer til 37 timer pr. uge beskæftiget med inkassovirksomhed eller en årsomsætning vedrørende inkassovirksomhed på min. 350.000-400.000, jf. § 3 pkt. 3.3. i Autorisationsaftalen.

45. Advokatvirksomheder, som ikke opfylder betingelserne for at indgå en Autorisationsaftale eller en AdvokatKundeaftale, kan blive kunde hos RKI på selskabets sædvanlige vilkår.

Aftalens eksklusivbestemmelser

46. Aftalerne indeholder en række bestemmelser, som begrænser RKI's henholdsvis advokatvirksomhedernes mulighed for at tilbyde og købe ydelser.

47. RKI forpligter sig således til:

- at give afkald på at drive egentlig inkassovirksomhed, jf. § 6, pkt. 6.1. i Hovedaftalen og § 7, pkt. 7.1. i Autorisationsaftalen
- at afstå fra at tilbyde RKI-autorisation eller produkter, som kan sammenlignes hermed, til andre end advokatvirksomheder, der er abonnenter i Serviceselskabet, jf. § 6, pkt. 6.2. i Hovedaftalen.
- at afstå fra at give andre end RKI- autoriserede advokater ret til at indberette i enkeltsager for ikke RKI-kunder samt fra at give andre udbydere af inkassoprodukter til 3. mand mulighed for at benytte en række nærmere angivne ydelser, jf. § 6, pkt. 6.3 i Hovedaftalen.

48. Modsvarende forpligter Serviceselskabet og advokatvirksomhederne sig til:

- ikke selv at deltage i egentlig kreditinformationsvirksomhed eller indgå lignende aftaler med andre kreditinformationsvirksomheder, jf. § 6., pkt. 6.4. i Hovedaftalen
- ikke at indstille RKI-autorisation af advokatvirksomheder, som selv markedsfører eller samarbejder med virksomheder, som markedsfører produkter, som kan konkurrere med RKI Advokatinkasso eller RKI i almindelighed, jf. § 6, pkt. 6.5. i Hovedaftalen og den tilsvarende bestemmelse i § 7, pkt. 7.1. AdvokatKundeaftalen samt § 7, pkt. 7.2. i Autorisationsaftalen.

49. Endvidere forpligter advokatvirksomhederne sig til ikke at samarbejde med inkassobureauer eller lignende samt til ikke at drive factoringsvirksomhed eller lignende, jf. § 6, pkt. 6.6. i Hovedaftalen, § 2, pkt. 2.2. og § 7, pkt. 7.2 i AdvokatKundeaftalen og § 2, punkt 2.2. i Autorisationsaftalen.

Pris- og rabatbestemmelser

50. Hovedaftalen indeholder tillige pris- og rabatbestemmelser, som gælder for de individuelle kontrakter mellem advokatvirksomheder og RKI.

51. Prisbestemmelserne omfatter et fast årligt beløb i kr. og øre plus en betaling for forbrug i henhold til RKI's almindelige prisliste. På de faste afgifter gives der en rabat på …\%, jf. Hovedaftalens § 5, pkt. 5.4. og 5.5. og AdvokatKundeaftalen § 11, pkt. 11.1.samt §12, pkt. 12.1. i Autorisationsaftalen.

52. De aftalte priser har også betydning for de priser og vilkår som RKI har mulighed for at tilbyde kunder, der ikke har indgået en af de her omhandlede aftaler.

53. RKI må således ikke tilbyde advokatkæder, advokatsamarbejder eller enkelte advokatvirksomheder økonomiske vilkår eller betingelser, som er gunstigere end det, der er fastsat i Hovedaftalen, jf. § 5, pkt. 5.6. i Hovedaftalen.

54. Endvidere må den pris, som en autoriseret advokatvirksomhed betaler for enkeltydelser, ikke overstige den billigste pris på produkterne til andre RKI samarbejdspartnere, som udbyder inkassoprodukter til 3. mand, jf. § 5, punkt 5.7. i Hovedaftalen

55. Aftalerne indeholder tillige betalingsbetingelser og bestemmelser om, at priserne tages op til forhandling mellem Serviceselskabet og RKI en gang årligt, jf. § 5, pkt. 5.9. i Hovedaftalen, § 8, pkt. 8.3. og pkt. 8.4. og § 11, pkt. 11.5. i AdvokatKundeaftalen samt § 4, pkt. 4.2. og § 9. pkt. 9.3. i Autorisationsaftalen.

Serviceselskabets argumentation

Konkurrencelovens § 6, stk. 3

56. Serviceselskabet har argumenteret for, at Advokatsamfundet ikke er en sammenslutning af virksomheder i henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 3. Serviceselskabet har således henvist til, at Advokatrådet er nedsat i henhold til retsplejelovens kapitel 15, samt til at Advokatrådets vedtægter skal godkendes af Justitsministeriet. Advokatrådets virksomhed er derfor en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering, jf. konkurrencelovens § 2.

57. I forbindelse med ovenstående har Serviceselskabet henvist til EF-domstolens dom af 17. november 1993, sag C-185/01, Reif, Sml. I s. 5801, præmis 17-19 samt til dom af 9. juni 1994, sag C-153/93, Delta Schiffarhts-und Speditionsgesellschaft mbH, Sml. I s. 2517 præmis 16-18.

58. På denne baggrund finder Serviceselskabet, at forholdet mellem Advokatsamfundet og Serviceselskabet ikke udgør en koncern i traditionel forstand. Såfremt forholdet alligevel skulle betragtes som en koncern, er det alene Serviceselskabets egne indtægter og Advokatsamfundets

egen omsætning (kontingentindbetalinger mv.), der skal medregnes, når koncernomsætningen opgøres.

Gruppefritagelsen for visse kategorier af vertikale aftaler

59. Serviceselskabet finder, at det er relevant at bedømme aftalen efter reglerne i gruppefritagelsen for vertikale aftaler. Serviceselskabet er af den opfattelse, at aftalen med mindre modifikationer vil være omfattet af denne gruppefritagelse.

Bagatelgrænsen

60. Serviceselskabet har gjort gældende, at den anmeldte aftale er omfattet af bagatelreglen i lovens § 7. I anmeldelsen er der peget på markedsandelenes størrelse og på Serviceselskabets og RKI's omsætning. I den forbindelse er det gjort gældende, at Advokatsamfundet og Serviceselskabet ikke udgør en koncern, selv om Advokatsamfundet – som nævnt foran – ejer samtlige aktier i Serviceselskabet A/S.

Eksklusivbestemmelserne

61. Serviceselskabet benægter ikke, at aftalen indeholder eksklusive bestemmelser, som afgrænser såvel RKI's som de deltagende advokaters muligheder for at drive konkurrerende virksomhed. Serviceselskabet finder imidlertid, at eksklusiviteten er en naturlig følge af de forpligtelser, som påhviler advokater og kreditoplysningsbureauer. Serviceselskabet har videre henvist til at selve aftalens formål er at sikre kvalitet med hensyn til inkassovirksomhed og kreditoplysningsvirksomhed.

62. Serviceselskabet har således henvist til, at advokaterne har pligt til at overholde god advokatskik samt til at udøve deres hverv i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger. Serviceselskabet finder, at disse krav formentlig indebærer, at advokaterne ikke må drive kreditoplysningsvirksomhed.

63. I forbindelse med ovenstående har Serviceselskabet henvist til, at retsplejelovens § 124 sammenholdt med regler for god advokatskik punkt 2.4. indebærer, at advokatvirksomhed og andre erhverv ikke kan udøves inden for samme juridiske person.

64. Endvidere har Serviceselskabet henvist til regler for god advokatskik, punkt 2.3., ifølge hvilke en advokat ikke må påtage sig en sag for en klient, såfremt der herved opstår risiko for brud på tavshedspligten i forhold til en tidligere klient. Serviceselskabet gør gældende, at denne bestemmelse ikke er forenelig med at drive kreditoplysningsvirksomhed.

65. Serviceselskabet har endvidere henvist til Justitsministeriets svar af 23. december 1994 på Konkurrencerådets § 15-henvendelse. Det fremgår heraf bl.a., at Justitsministeriet har lagt betydelig vægt på, at hensynet til tillidsforholdet mellem advokat og klient taler imod, at advokater driver virksomhed i samme selskab som andre liberale erhverv.

66. Serviceselskabet har videre påpeget, at kreditoplysningsbureauer har pligt til at slette oplysninger, der er mere end 5 år gamle, selv om sådanne oplysninger kan være af afgørende betydning i en inkassosag.

67. Serviceselskabet har tillige henvist til, at Advokatnævnet kan tage stilling til, om en advokat i sin inkassovirksomhed har handlet i overensstemmelse med god advokatskik.

68. For så vidt angår RKI er det anført, at det må antages at være i Registerlovgivningens ånd, at der ikke sker en sammenblanding mellem oplysninger i et register og anvendelsen heraf til egentlig inkassovirksomhed.

Prisbestemmelserne

69. For så vidt angår aftalens prisbestemmelser har Serviceselskabet anført, at rabatten – …\% på den faste afgift – er en storkunderabat, som parterne har forhandlet sig frem til.

70. Når der i aftalen er indsat en bestemmelse om, at advokatvirksomhederne ikke skal betale mere for enkeltydelser end det RKI opkræver fra andre udbydere af inkassoprodukter, er det for at sikre, at RKI ikke udøver usaglig forskelsbehandling mellem Serviceselskabets medlemmer og andre udbydere af inkassoprodukter.

71. Serviceselskabet har tilkendegivet, at selskabet er villig til at ændre kravet om at advokatselskabet skal være medlem af serviceselskabet, dog således at en advokatvirksomhed, der ikke er tilsluttet Serviceselskabet ikke opnår den omtalte rabat på .. \% på de faste afgifter.

Vurdering

72. Indledningsvis skal det anføres, at RKI, Serviceselskabet og medlemmerne af Advokatsamfundet falder ind under lovens virksomhedsbegreb.

Konkurrencelovens § 6, stk. 3

73. Som nævnt ovenfor har Serviceselskabet argumenteret for, at Advokatsamfundet ikke er en sammenslutning af virksomheder, som omhandlet i konkurrencelovens § 6, stk. 3. Serviceselskabet har henvist til, at Advokatsamfundet er oprettet og tillagt tilsynsbeføjelser i henhold til retsplejeloven. Endvidere er der henvist til EU-praksis.

74. Hertil skal styrelsen anføre følgende:

75. Begrebet sammenslutning af virksomheder omfatter ifølge lovbemærkningerne "brancheforeninger af enhver slags og andre former for organiseret samarbejde mellem virksomheder". Det vil sige, at den valgte retslige form for samarbejde ikke er afgørende. Ifølge EU-praksis er bl.a. en faglig sammenslutning omfattet af begrebet. (Der henvises herved til Kirsten Levinsen "Konkurrenceloven med kommentarer", side 121-122).

76. For så vidt angår henvisningen til EU-praksis skal det kort anføres, at begge domme vedrører spørgsmålet om, hvorvidt det måtte være i strid med artikel 85 (nu artikel 89), at en medlemsstats kompetence til at træffe beslutning om økonomiske forhold blev delegeret til et nævn. Hvor nævnsmedlemmerne kunne betragtes som uafhængige sagkyndige og ikke som repræsentanter for

virksomhederne i den pågældende erhvervssektor, og hvor myndighederne samtidig bevarede sine tilsynsbeføjelser, eksempelvis gennem overvågning, har Domstolen fundet, at forholdet ikke var i strid med artikel 85 (nu artikel 89). (Der henvises herved til Kirsten Levinsen "Konkurrenceloven med kommentarer", side 42).

77. På baggrund af ovenstående finder styrelsen, at Advokatsamfundet er en sammenslutning af virksomheder som omhandlet i konkurrencelovens § 6, stk. 3. At dele af Advokatsamfundets aktiviteter falder udenfor konkurrencelovens indgrebsbeføjelser kan ikke tillægges betydning.

Gruppefritagelsen for visse typer af vertikale aftaler

78. Ifølge artikel 2, punkt 4 i gruppefritagelser for vertikale aftaler gælder gruppefritagelsen ikke for konkurrerende virksomheder, der indgår gensidige vertikale aftaler. Ved konkurrerende virksomheder forstås faktiske eller potentielle leverandører på det samme marked, jf. artikel 1 litra a) i gruppefritagelsen.

79. RKI driver ikke inkassovirksomhed. Flere andre kreditoplysningsbureauer, herunder Købmandsstandens Oplysningsbureau, driver imidlertid både kreditoplysningsvirksomhed og inkassovirksomhed. På sin hjemmeside har Købmandsstandens Oplysningsbureau således anført, at virksomheden gennemfører inkassosager fra første udenretslige inkassobrev og helt igennem retssystemet.

80. RKI og advokatvirksomheder må således anses for potentielle konkurrenter på det samme marked - markedet for inkassovirksomhed. Styrelsen finder derfor, at den her foreliggende aftale ikke er omfattet af gruppefritagelsen for vertikale aftaler.

Bagatelgrænsen, jf. lovens § 7, stk. 1

81. Serviceselskabet har som nævnt gjort gældende, at den anmeldte aftale er omfattet af bagatelreglen i lovens § 7. I anmeldelsen er der peget på markedsandelenes størrelse og på Serviceselskabets og RKI's omsætning. I den forbindelse er det gjort gældende, at Advokatsamfundet og Serviceselskabet ikke udgør en koncern, selv om Advokatsamfundet – som nævnt foran – ejer samtlige aktier i Serviceselskabet A/S. Serviceselskabet har endvidere gjort gældende at Advokatsamfundets omsætning alene skulle omfatter Advokatsamfundets kontingentindtægter, såfremt der måtte foreligge en koncernforbindelse.

82. Ser man alene på aftaledeltagernes omsætning vil aftalen være omfattet af bagatelreglen i § 7, idet aftaledeltagernes samlede omsætning - .. mio. kr. for Serviceselskabets vedkommende og … mio. for RKI's vedkommende, i alt ca. …mio. kr. - er under bagatelgrænsen på 150 mio.kr.

83. Styrelsen finder, at Advokatsamfundets omsætning også skal medregnes i en opgørelse af den omsætning, som er relevant i henhold til konkurrencelovens bestemmelser.

84. De nærmere regler for beregningen af omsætningen i konkurrencelovens § 7 findes i Erhvervsministeriets bekendtgørelse nr. 1030 af 17. december 1997. Ifølge denne bekendtgørelses § 3, stk.1, nr. 2 omfatter omsætningen for en virksomhed, der deltager i en aftale, også omsætningen i den pågældende virksomheds modervirksomhed.

85. Der er i forbindelse med ovenstående henvist til aktieselskabslovens § 2, hvoraf det (bl.a.) fremgår, at et moderselskab er et aktieselskab, der har stemmeflertallet i et andet aktieselskab eller i et anpartsselskab. Ifølge *aktieselskabsloven* er Advokatsamfundet således ikke et moderselskab alene af den grund, at Advokatsamfundet ikke er et aktieselskab. Når der i bekendtgørelse nr. 1030 er henvist til aktieselskabslovens § 2, tager det imidlertid alene sigte på, at *forholdet* mellem virksomhederne skal opfylde aktieselskabsloven krav om stemmeflertal mv. Aktieselskabslovens krav til virksomhedernes retlige status er med andre ord uden betydning, når det skal afgøres om der foreligger bestemmende indflydelse efter reglerne i *bekendtgørelse nr. 1030.* (Der henvises i denne forbindelse til Kirsten Levinsen, Konkurrenceloven med Kommentarer, side 83, der omhandler den henvisning til aktieselskabslovens § 2, som er anført i bekendtgørelse nr. 1029 om aftaler indenfor samme virksomhed).

86. I den her foreliggende sag gælder det således, at Advokatsamfundet er modervirksomhed i forhold til Serviceselskabet, og at Advokatsamfundets omsætning derfor skal indgå i beregningen af omsætningen i henhold til konkurrencelovens § 7.

87. Da Advokatsamfundet er en sammenslutning af virksomheder i henhold til lovens § 6, stk. 3, skal omsætningen opgøres som den samlede omsætning for Advokatsamfundets medlemmer med visse tillæg og fradrag, jf. § 6 i bekendtgørelse nr. 1030.

88. RKI ejer Købmandsstandens Oplysningsbureau. Som nævnt er RKI overtaget af EQT, der er et konsortium af direkte investorer, herunder Nykredit. De nærmere koncernforbindelser mellem RKI og EQT er ikke oplyst, men allerede fordi Serviceselskabets og Advokatsamfundets årlige omsætning overstiger 1 mia. kr. kan undtagelsesbestemmelsen i lovens § 7 ikke finde anvendelse, uanset markedsandelenes størrelse.

Eksklusivbestemmelserne

89. Serviceselskabet har anført, at det må antages at være i registerlovens ånd, at RKI forpligter sig til ikke at drive inkassovirksomhed.

90. Hertil bemærkes, at der ikke i registerloven eller Lov om inkassovirksomhed findes bestemmelser, som forbyder at kreditoplysningsvirksomheder driver inkassovirksomhed. Hertil kommer, at flere kreditoplysningsvirksomheder som nævnt foran faktisk driver inkassovirksomhed. På denne baggrund finder styrelsen, at der ikke i anden lovgivning findes bestemmelser, som forhindrer at konkurrencelovens kapitel 2 finder anvendelse.

91. Serviceselskabet har gjort gældende, at det vil være i strid med retsplejelovens § 124 og de af Justitsministeriet godkendte regler om god advokatskik, såfremt en advokatvirksomhed drev kreditoplysningsvirksomhed.

92. Styrelsen finder, at det som anført af Serviceselskabet er i strid med retsplejeloven og reglerne om god advokatskik, såfremt en advokatvirksomhed drev kreditoplysningsvirksomhed. Styrelsen har herved navnlig lagt vægt på de synspunkter, som er kommet til udtryk i Justitsministeriets skrivelse af 23. december 1994 til Konkurrencerådet.

93. I den foreliggende sag vil bestemmelserne om, at advokatvirksomheder ikke må drive kreditoplysningsvirksomhed, således være omfattet af reglerne i konkurrencelovens § 2, stk. 2, og dermed undtaget fra lovens forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler.

94. Det må herefter konkluderes, at de bestemmelser i aftalen mellem RKI og Advokaternes Serviceselskab, som ikke omhandler advokatvirksomhedernes mulighed for at drive kreditoplysningsvirksomhed, skal bedømmes efter reglerne i konkurrencelovens kapitel 2.

Konkurrencebegrænsning - § 6, stk. 1

95. For så vidt angår eksklusivbestemmelsernes konkurrencebegrænsende virkninger skal styrelsen anføre følgende:

96. Styrelsen finder, at bestemmelsen hvorefter RKI forpligter sig til at afstå fra at drive inkassovirksomhed indebærer, at konkurrencen begrænses på markederne for inkassovirksomhed. Den pågældende bestemmelse er således omfattet af forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. lovens § 6, stk. 2, nr. 3).

97. Styrelsen finder videre, at Hovedaftalens § 6, punkt 6.3. - hvorefter alene advokater, der har indgået en af de her nævnte aftaler, har ret til at indberette sager for ikke RKI-kunder, og hvorefter RKI afstår fra at give andre udbydere af inkassoprodukter til 3. mand mulighed for at benytte en række nærmere nævnte produkter – indebærer ulige vilkår for konkurrencen mellem de autoriserede advokater og andre udbydere af inkassoprodukter. Styrelsen finder, at dette bevirker en begrænsning af konkurrencen på markedet for inkassovirksomhed, og dermed er omfattet af forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i lovens § 6, stk. 1.

98. Ifølge § 6, punkt 6.4. og punkt 6.5. i Hovedaftalen afstår Servicselskabet fra at samarbejde med andre kreditinformationsvirksomheder end
RKI samt fra at indstille advokatvirksomheder, der samarbejder med andre end RKI, til autorisation. Styrelsen finder, at disse bestemmelser udgør en hindring for, at andre kreditoplysningsbureauer end RKI afsætter deres ydelser. De pågældende bestemmelser begrænser således konkurrencen på markedet for kreditoplysning og er dermed omfattet af forbuddet i lovens § 6, stk. 1.

99. Ifølge § 6, punkt 6.6. kan advokatvirksomheder, som samarbejder med inkassobureauer, ikke opnå autorisation.

100. Ifølge Hovedaftalens § 4 punkt 4.1., § 3, punkt 3.1. og 3.2. i Autorisationsaftalen og AdvokatKundeaftalen kan der kun oprettes aftaler med advokater, der er medlem af Det Danske Advokatsamfund og af Serviceselskabet.

Hertil bemærkes, at medlemskab af Advokatsamfundet er obligatorisk for advokater.

101. Som lige nævnt har Serviceselskabet foreslået at ophæve kravet om medlemskab af Serviceselskabet, dog således at ikke-medlemmer ikke opnår …pct. rabat på den faste afgift, som skal betales til RKI.

102. Efter styrelsens opfattelse vil dette forslag indebære konkurrencebegrænsende virkninger, da medlemmer henholdsvis ikke-medlemmer stilles forskelligt med hensyn til den faste afgift, som de

skal betale til RKI. Det bemærkes herved, at der ikke for RKI ses at foreligge en omkostningsmæssig begrundelse for at kræve en højere fast afgift fra advokatvirksomheder, som ikke er medlemmer af Serviceselskabet. Derimod ses der at være omkostningsmæssig begrundelse for, at Serviceselskabet krævede et beløb fra ikke-medlemmer, der svarer til det, som Serviceselskabet opkræver fra RKI-autoriserede medlemmer. Beløbet opkræves til dækning af Serviceselskabets omkostninger ved udarbejdelse af indstilling om optagelse i RKI og til markedsføring af autorisationsordningen, jf. § 5, pkt. 5.1. og 5.2. i Hovedaftalen.

Aftalens prisbestemmelser

103. Som det fremgår indeholder aftalen en række bestemmelser, som begrænser RKI's mulighed for at fastsætte priser overfor kunder, der ikke er RKI-autoriserede.

104. Ifølge § 5, pkt. 5.6. i Hovedaftalen må RKI således ikke tilbyde advokatkæder, advokatsammenslutninger eller enkelte advokatvirksomheder økonomiske vilkår eller betingelser, som er gunstigere end det, nærværende aftale tilbyder.

105. Ifølge Hovedaftalens § 5, pkt. 5.7. må den pris, som en autoriseret advokat betaler for en enkeltydelse, ikke overstige den billigste pris på produktet til andre RKI-samarbejdsparter, som udbyder inkassoprodukter til 3. mand.

106. Styrelsen finder, at ovennævnte bestemmelser indebærer, at RKI's mulighed for anvende prisen som parameter i konkurrencen med andre kreditinformationsvirksomheder begrænses. Ovennævnte bestemmelser er derfor omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2 nr. 1.

Fritagelse i henhold til § 8, stk. 1

107. Spørgsmålet er herefter, om Serviceselskabets ansøgning om en individuel fritagelse kan imødekommes.

108. Ifølge § 8, stk. 1, skal aftalen fritages såfremt det skønnes, at aftalen 1) bidrager til at styrke effektiviteten i produktion eller distribution af varer eller tjenesteydelser 2) sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelen herved 3) ikke pålægger virksomhederne begrænsninger, som er er unødvendige for at opfylde aftalens formål og 4) ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser.

ad § 8, stk.1 nr. 1

109. Serviceselskabet har anført, at der ved ordningen opnås en specialisering, hvorved advokaterne kan koncentrere sig om inkassovirksomhed og RKI kan koncentre sig om kreditoplysningsvirksomhed. Serviceselskabet finder, at der herved sikres en effektivisering, der fremmer distributionen af tjenesteydelserne inkassovirksomhed og kreditoplysningsvirksomhed.

110. Heroverfor skal det anføres, at realiseringen af en effektivitetsgevinst forudsætter, at den enkelte virksomhed tilpasser deres priser og arten af deres ydelser til egne omkostningsforhold og kompetenceforhold. Aftalens konkurrencebegrænsende elementer – eksklusivbestemmelserne såvel som de prisbestemmelserne, som forhindrer RKI i at gå under de med Serviceselskabet aftalte priser

– modvirker en sådan tilpasning. Det tilføjes at det forhold, at aftalen indebærer en specialisering ikke er ensbetydende med, at aftalen også medfører en styrelse af effektivitet i distributionen af de omhandlede tjenesteydelser. Serviceselskabet har ikke i øvrigt fremført argumenter, der taler for at den omtalte specialisering indebærer en styrkelse af effektiviteten.

111. Styrelsen finder, at det ikke er sandsynliggjort, at betingelserne i lovens § 8, stk. 1, nr. 1 er opfyldt.

ad § 8, stk. 1, nr. 2

112. Serviceselskabet har anført, at aftalen medfører, at kunderne får en bedre service, idet aftalen på en gunstig måde sikrer kombinationen af høj kvalitet af kreditydelser med inkassovirksomhed, da aftalen kombinerer oplysninger fra et seriøst og velrenommeret kreditoplysningsbureau med advokaternes høje faglige og etiske inkassostandard.

113. Styrelsen finder, at der ikke er belæg for at antage, at forbrugerne i kraft af aftalens konkurrencebegrænsende indhold får en bedre service. Styrelsen finder, at det ikke er sandsynliggjort, at betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 2 er opfyldt.

ad § 8, stk. 1, nr. 3

114. Serviceselskabet har anført, at aftalen kombinerer en høj kvalitet af kreditoplysning med advokaternes høje faglige og etiske normer for inkassovirksomhed. Serviceselskabet har i den forbindelse anført, at advokatgerningens disciplinær- og ansvarssystem kan bringes i anvendelse overfor advokaternes inkassovirksomhed, hvilket bidrager til sikring af høj faglig inkassoskik og sikring mod misbrug af kreditoplysninger. På denne baggrund finder Serviceselskabet, at alene advokatvirksomheder kan sikre, at kreditoplysninger ikke misbruges.

115. Som anført ovenfor indeholder Lov om inkassovirksomhed regler om god inkassoskik. I registerloven findes der bestemmelser, som begrænser arten af de oplysninger, som må registreres og videregives, samt regler om tilbagekaldelse af urigtige oplysninger. Registertilsynet påser, at disse regler overholdes. Disse bestemmelser, der sikre mod misbrug af kreditoplysninger, gælder også for de aktører, som ikke er advokater.

116. På denne baggrund finder styrelsen, at en sikring mod misbrug af kreditoplysninger, som går ud over kravene i registerloven og Lov om inkassovirksomhed, ikke kan anses for nødvendig.

117. Betingelsen i lovens § 8, stk. 1, nr. 3 er således ikke opfyldt.

ad § 8, stk.1, nr. 4

118. Udover de advokatvirksomheder, som har indgået aftale med RKI, findes der ca. 1500 andre advokatvirksomheder, som har adgang til at drive inkassovirksomhed og føre inkassosager for domstolene. Hertil kommer den inkassovirksomhed, som sker gennem de autoriserede inkassobureauer. For så vidt angår markedet for kreditoplysningsvirksomhed udgør RKI's markedsandel ca. 20 pct. ifølge anmeldelsen.

119. På denne baggrund finder styrelsen, at aftalen ikke udelukker konkurrencen på en væsentlig del af markedet. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 4, er således opfyldt.

Advokaternes Serviceselskab A/S har den 18. juli 2000 indbragt afgørelsen for Konkurrenceankenævnet. (Hævet af klager 17. november 2000.)